

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (kinevezések, és előléptetések; válasza István kir. helytartónak a m. k. egyetemhez, és a term. tud. társulat elnökéhez; a Tiszavölgy rendezése iránt Palloocapa mérnök ur véleménye IV. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Bihar, Ugocsa és Tolnamegyék közgyűlései; rövid közlés a horvátvidékről; rendelkezés szükségből. Erdélyi országgyűlés Társlati élel: A' száva kulpai gőzhajó-társaság közlebbi közgyűlése.)

Külföld. (Ausztria, Poroszország Oroszország.)
Ertesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Ő es. s ap. kir. fősége báró Bedekovics Lajost magy. kir. udv. első alkanclerát — ugyanehez bocsátott legfelsőbb kézírata szerint — sok évi hű és hasznos szolgálatai elismerése mellett érdemlett nyugalomba helyezni; Busán Hermánt a horvátországi itélőtábla elnökét címzetes udvari tanácsossá; továbbá Ruttner Ferenczet egri főkáptalan nagy prépostját címzetes püspökké; ugyazt a nyitrai székes káptalanban követk. kanonokokat, u. m. Greguskát Istvánt nagy préposttá, Mészáros Andrást olvasó, Tverdý Györgyöt éneklő, Kelecsényi Jánost örkanonokká, Sorecz Imrét székesegyházi, Uhlarik Jánost trencsényi, Krajcsik Jánost zsolnai, Vagyón Istvánt pedig gradnai főesperesekké kinevezni legkegy. méltóztatott.

Ő es. s ap. kir. fősége Kocsis-Horváth Sámuel Veszprémmegye alispánját, kir. tanácsos' czimmel díj-elengetés mellett díszesíteni, a besztercebányi szék káptalanánál Fogt József kanonokot a bold. szüz szegény-hegyi apátja; Cherven Tamás kanonokot pedig a bold. szüz újházi (da casa nova) apátja czimzével felruházni legkegy. méltóztatott.

Verecs Márton, abrudbányai kir. bányamérnök offenbányai kir. főbányatiszté; Rösser Jenő kir. bányagyakorok pedig alsómagyarországi kir. másodk bányamérnök-segédde lön edemesítve.

A' nm. magy. kir. udv. Kamra a' Bogsányban megürült kamar. urb. mérnöksegéd-állomásra Kolobcsaries Lippót eddig nagybecskereké ideigl. kamar. urb. mérnököt alkalmazá.

A' nm. magy. kir. udv. Kincstár a' zsolnai kir. sóhivatalnál megürült ellenőrködő mázsamesteri állomásra Roth Károly ugyanoltani mázsamestert, ez által megürült állomásra pedig Vogeit Károly pesti sómázsátét, kinek eddigi tiszállomása többé betöltetni nem fog; továbbá a' társkányi kir. sóhivatalnál megürült mázsálóságra Pogán y László nagyváradi k. sótarót alkalmazá, végre a' brucki hatmenced-hivatalnál megürült ellenőrségre Brunner József sopronyi k. hatmenced-hivatali segédét, ennek helyére pedig Lang er Antal magyarfalvi kir. hatmencedi ellenőrt léptette.

VÁLASZA fenséges István főherczegnek a' magyar kir. tudom. egyetem tanácsához: „Nemes és vitélő Urak! Azon gyöngéd részvét, melyet f. hó 5-éről kelt feliratuk által felejtethetetlen édes atyám elhunytá fölötti fájdalom iránt tanusítottak, annál jobban esett fiui bánatos szívemnek, mennél inkább meg vagyok győződve, hogy azon elismerés, mellyel czimzett uraságotok részéről boldogult atyám áldásteli működését's különösen a' hazai tudományosság előmozdítása körül szerzett érdemeit méltányolva látom, meg fogja a' dicsőült emléket ezen királyi egyetem keblében is, melly nagyszerű hivatásánál fogva egyszersmind az ifju nemzedékre oly hatalmas irányt gyakorolhat, késő időkig hiven őrzeni. — Vegyék hűségese ragaszkodásukért őszinte köszönetemet's legyének biztosítva, hogy azon jóakaratu hajlandóság, mit boldogult atyám részéről tapasztalhattak, irántok bennem tovább élend. Egyébiránt minden jót kívánva maradok czimzett uraságotok jóakarója István m. k., kir. helytartó. Bécs, böjtölő 15én 1847.“

VÁLASZA fenséges István főherczegnek a' k. magyar természetudományi társulat másod-elnökéhez: „Nemes és vitélő ur! A' királyi magyar természetudományi társulat irántam eddigelé tanusított hű ragaszkodásának újabb bizonyosságát látom azon bánatos részvétben, mellyel felejtethetetlen édesatyám elhunytá felett czimzett uraságot által irántam kifejezni sziveskedett. — Boldogult atyámban, ki után könyeim hullani nem szűnnek, melegkeblű pártolót vesztett ezen társulatügye is's mit méltán lehet feljajlunk, elveszté előbb, mintsem a' társulatnak még csak azon ohajtása teljesülhetett volna, hogy a' boldogult iránt táplált hódolatát különösen is, mint czimzett uraságot levele szerint épen készült, tanusithatta volna. — De fennmarad bizonyára mindnyájunknál a' dicsőült emléke, mellynek hű megőrzése által róhatja immár csak le ezen társulat is a' tisztelet azon adóját, mellynek kívánt zálogát az élöknek — mint szeretett volna — megvinnie többé nem lehetett. — Részemről legszebb feladásomnak tekintem a' dicsőült nyomdokait követni új pályámon, mellyet felséges urunk kegyelme nyitott számomra's mellyen czimzett uraságot a' társulat ne-

vében is annyi bizalommal üdvözölt. Fogadja ezért's vigye meg a' társulatnak is őszinte köszönetemet; ki egyébiránt minden jót kívánva, maradok Bécsben, böjtölő hó 16dikán 1847, czimzett uraságot jóakarója István, kir. helytartó.“

A' Tiszavölgy - rendezés iránt Palloocapa mérnök ur véleménye.

IV. Utóbbi czikkünkben Lámm mérnök ur tiszaszabályozási értekezését ígértük mérlegezni. Be fogjuk szavunkat váltani következőkben.

Ertekező urnak a' Tisza-szabályozásra vonatkozó díszes javaslatát a' vizelőztás elvén alapszik. E' szerint elvontan tekintve olyatén elven, mellynek helyessége kétségsébe nem vonható. Szerinte a' Szamosat Szathmáron fölül medrétől ki kellene venni's a' Kraszna, Ér, Berettyó és Körös folyókkal egyesítve az Ér folyónak medrében a' Sárreéten keresztül Csongrád felé az alsó Tiszába vezetni.

Szerinte ezen új folyamvezetés mellett körülbelül következő alapokok harczolnak:

a) Ezen nagyszerű átmetszés csak 32 mérföldnyi, holott a' Tiszának megfelelő mostani folyása 110 m. földet teszen.

b) Az Éren Berettyón és Sárreéten keresztül ásás, több oknál fogva kevesebbe kerülne, mintsem a' valamennyi egyéb hosszú és sokkal magasabb fekvésű Szamos és tiszaháti átmetszés.

c) A' Szamos és Tisza kanyarulatokkal megoszott folyamnak mostani szerföltt csekély esése, az éri és berettyói átmetszés után két — sőt háromszorta nagyobb lenne.

d) Ezen irányban a' nagy esés miatt reménylhető, hogy a' Szamos okos vezetés mellett árkát önerejével ásná ki magának.

e) A' kármentesítési költségek a' Szamos ezen új pályáján, az Éren és Berettyón keresztül sokkal kevesebbe hágnának, mintsem a' mostani hosszú és falvakkal megrakott Szamos és Tiszafolyás szerint.

f) A' Szamos és Kraszna vizeinek lehető legrogtómbb elmellőzése már csak a' természetileg valamivel későbbben érkezni szokott felsőbb és távolabb Dunavizek tekintetéből is kívánandó lenne; a' mit ismét csak a' legrovidebb átmetszési vonallal érhetni el. Végre

g) Hihető, hogy az Ér, Berettyó és Sárreét mentiben előforduló, kevésbé honyolatos kisajátítási kérdések miatt a' királyi biztosság roppant munkálkodásai is gyérülne'nek's egyszerűsítettne'nek....

Ezek azon okok, miket szerző javasolt új folyamágya javára felhoz. Következő szakaszban azonban már maga ezeket mondja: „ugy vagyok meggyőződve, hogy már a' Szamos és Kraszna vizek ekkénti beeresztésével is a' rendszer n a g y s á g u T i s z á n a k kiáradásai egész Szolnokig nagy részint legalább is egy emberkornyira elenyésztetnének!“

Ime! Lámm urnak ezen utóbbi saját vallomása szerinti körülmény, egyike azon főbb tényezőknék, mik ajánlott terve el nem fogadhatására dolgoznak. Ugyanis a' Tiszaszabályozás célja, nem csupán a' rendszer n a g y s á g u á r a d á s o k t k o r l á t o z n i; de célja mindenféle's így a' legnagyobb áradásoknak is gátot vetni; célja a' Tisza völgyét akkép biztosítani, miszerint rajta azon helyeken is, hol most örökös mocsárság peshed, az emberi ipar, értelem és szorgalomnak tökéletesen használható térek alakuljanak. Tehát Lámm ur terve elfogadása mellett is, szükségképp megteendők a' tiszai átmetszések, szükségképp felépítendők a' tiszai töltések. Megengedjük, hogy ez utóbbi valamivel olcsóbban, megengedjük, hogy valamivel kisebb ártérrel; de minden esetre nem oly nyereséggel, melly a' Lámm ur által ajánlott Tisza folyam költségit kiegyenlíthetné. Azután meggondolandó, hogy Lámm ur új Tiszafolyása — ha céljának megfelelővé akar tétetni — mi nem egyéb, mint a' tetemes vízmennyiség megosztása — szinte igénylendő ártér t, szinte kívánandó töltés z e z e s t; ellenkező esetben ez is kiöntend, ez is szintugy képezend mocsárokat, miképp a' mostani Tisza-folyás képez. Megengedjük, hogy kiöntései nem lesznek oly nagyok, minők a' tiszai, megengedjük, hogy mocsárai sem lesznek akkorák minők a' tiszai, de az csak áll, hogy a' javasolt új meder szinte okozand áradásokat, mellyeknek gátolása szinte csak töltésezzek által eszközölhető. Világos ezekből, miszerint Lámm ur tervének elfogadásával, a' térek tökéletes biztosításának fő-célzúli tüzetése mellett, k é t T i s z á t k e l l e n e t ö l t e z n i; k é t T i s z á n a k k e l l e n e á r t é r t h a g y n i; mellyek mindegyike e-

gyenkint tekintve habár kisebb töltésezzel's ártérrel be-elégszik is mint a' mostani, Palloocapa terve szerint egyben korlátozandó Tisza: együtt véve azonban minden kétségen kívül tetemesen több költséget okozandának's ime ez ismét olyatén bökkenő, olyatén gordiusi csomó, mellynek feloldásához amugy is legkevésb hajlam és képesség van a' pénz dolgában bizony nem bővelkedő tiszai birtokosoknál. —

Pérez dolgában tehát már nem kedvező eredményre vezetett mérlegzésünk. De nem kedvező a' mérleg s z á l l i t á s i szempontból is. S ezt Lámm mérnök ur saját szavaiából mutatandja meg. Azt mondja ő ugyan is többi közt munkájában: „a' Tiszán eddig k ö z é p v i z á l l á s n á l többnyire Szigettől egész le a' magyar Alföldig mármárosi sósákal szállongnak. Tisza-Ujlaktól már ugyan hajók is járnak rajta. A' terheltezzek többnyire lefelé mennek, felfelé kevesebb rakodás érkezik. H a k i e s i n y a' v i z, a k k o r a n n a k s e k é l y e i, áradáskor pedig a' sok kiöntés az ok, hogy sem szál sem hajó nem járhat; ohajtható lenne pedig, hogy a' Tiszán tavasztól őszig lehetne szállal, hajóval közlekedni.“ — Valóban ohajtható! De kérdjük a' v i z f e l o s z t á s e l v e z o h a j t á s é r t e l m e v e l m i k é p e g y e z t e t h e t ő? .. Roszszul áll a' mérleg tehát ez oldalról is. S ezen momentumok rövid megérintése után illusztráljuk immár szerzőnek feljebb alapokait. Előbocsátottak nyomán ugyan felmenthetnők magunkat e' dologtól, — de teszük még is, mert meglehet, hogy nem teszünk némellyek irányában haszontalan dologt.

Hogy a' szóban levő nagyszerű átmetszés 32 mérföld, midőn ellenben az ennek megfelelő Tiszafolyás 110 mérföld, ez magában még nem feltétlenes előny; különösen akkor nem, ha a' vizek levezetése más uton is biztosan eszközölhető. Hogy pedig oly elvek szerint, minőket Palloocapa nyomán ismertettünk meg, csakugyan eszközölhető, az iránt úgy hiszük, minden további kétség el van immár osztatva. Azután Lámm urnak új Tiszafolyása magában még hajózható sem lenne! Maga elismeri, miképp a' Tisza-Szamos folyam lejtése nem leszen végtül végig egyforma's hogy felsőbb — Ér mentiben sokkal nagyobb leend sebessége, mint lejjebb's hogy ott egy darabon a' talán felfelé is menendő hajókra nézve, külön z á r s i l i p p e l o l á t a n d ó c s a t o r n a lenne szükséges! ..

Azon állítása Lámm mérnök urnak, miszerint az Ér, Berettyó és Sárreéten keresztül ásás több oknál fogva kerülne kevesebbe, mintsem valamennyi egyéb hosszú és sokkal magasabb fekvésű Szamos és tiszaháti átmetszés — ezt válaszoljuk: Nehezen hiszük, hogy Lámm urnak ezen tétéle még szon esetben is megállhatna, ha a' Tisza a' Vársárhelyi-féle eszme nyomán szabályoztatnék, mert hiszen Vársárhelyi őszsze, tervezett átmetszése 74 ezer ö; ellenben Lámm urnak új — nagyszerű átmetszése 32 mérföld, vagyis 128 ezer ö! .. Hát még Palloocapa tervével szembesítve, ki a' Vársárhelyi által javasolt legio apró ágvágásokat csupán 15 fő átmetszésre csökkentette, miképpen áll a' dolog?

Hogy a' Szamos és Tisza kanyarulatokkal megoszott folyamnak mostani szerföltt csekély esése az Ér és Berettyói átmetszés után két sőt háromszorta nagyobb lenne — nem vonjuk kétségsébe. Feleletünk erre ugyanabban áll, a' mit az első pontra mondánk.

Hogy a' javasolt vonalon, okos vezetés — azaz célszerű előzás — mellett a' nagy esés miatt a' Szamos árkát önerejével kitágítaná magának, szinte nem vonjuk kétségsébe; csupán arra vonatkozólag teszünk figyelmeztetést, miképp ezen operatiót — töltések nélkül — aligha megköszönnek azok, kiknek birtokán történnék e' l i b e r u m e x e r c i t i u m.

Hogy a' kármentesítési költségek a' Szamos ezen új pályáján az Ér és Berettyón keresztül, sokkal kevesebbe hágnának, mintsem a' mostani hosszú és falvakkal megrakott Szamos és Tisza folyás szerint, nem vonjuk kétségsébe azon esetre, ha a' mostani Tiszán az által, hogy ezen új meder elkészül, minden további teendő fölöslegesítették. Mi azonban fájdalom! nem történnik, miképp feljebb már megmutattuk. Tehát ezen új pályára teendő költségek minden esetre növelnék az egyetemes költségeket. Azután csak gondoljuk meg, hogy milly fanyar képpel ajánkozandának tért nyújtani ez új Tiszához oly vidékek, mellyek eddig minden vízáradási kártételektől mentesek valának; gondoljuk meg, minő vonakodást szülne illetően helyeken a' szóban levő új vállalat! Nem — mi ellenkezőleg azt vagyunk

sal együtt ama híres 1845d. tisztújításra nézett e megyébe, mellynek ügyvédévé a főisp. helyettes által ugyanakkor nevezetett ki. 'S gondolja tán az olvasó, hogy okok soroltattak el a folyamodványban? Épen nem. M. J.-né férje által tudatja ő felségével, miképen ezen megye keblét pártok szaggatják s tudatja egyszersmind, hogy perét csak azért veszté el, mert férje (t. i. az író) ellen politikai ellenvéleménye miatt, a főjegyző ellenszenvvel viseltetvén, ez okból a pe. beli iratokat törvényszéki tárgyalás alól elvonta. A folyamodvány felolvastatása után a törvényszék tagjai, kik nagy részben conservativeknek szeretik magukat nevezgetni — keltek föl igazolásul a főjegyzőnek, kinek pontos és hivatali hű kezelése iránt kétség soha sem vala. És ott állott M. J. bünbánólag, vesztőzötve az igazság vesztésével s miután a kereset ellen a tiszt főügyvéd is sürgeté, másod aljegyző K. A. állott fel, erőlesen sürgeté a rágalmat visszahuzására s végül egy tanácsot adott, mellyből e megyében sokan érthetnének. A tanács illy formán hangzott: ne kövesse M. J. ur azon szemtelenek példáját, kik nem bízza erőt keblökben a fölemelkedetésre, mások méltatlan rágalmazásában keresnek fontosságot s egyenetlik az utat, mellyen önérekel nélkül jobb állást kívánjanak ki. " És a tanácsot elfogadom és köszönöm; a sértésekért pedig engedelmet kérek s azokat visszahuzottaknak nyilatkoztatom. " Jó íút nevettem e kis intermezzon, mellynek annyiban volt tragikai hatása, hogy maga a főisp. elbukott, de az eszme az igazság diadalát ünnepelte. —

UGOCAMEGYE. Nagy-Szölös, febr. 9kén. Tegnap tartott rendkívüli közgyűlésünkben ünnepet ültünk, a bánat és öröm ünnepét. „A sors—igy hangzának az elnöki nyitány-szavak— a nemzetől Józsefét elvev: de a kir. kegyelem a nagy veszteség fájdalomra ha nem enyészto, legalább enyhítő irt hozandó Istvánt adá kárpótlásul. És sirt és örült bennünk a lélek; mert az érzelmekben, miket e néhány szó keblünkben felmerített, égő fájdalom és magasztos öröm testvérültenek. 'S e perczen önkénytelenül multunk kárpítja szellőztetésére hajolván kezünk: visszaidézok emlékeztetünkbe a férfit, ki a haladás tengerén bárkánk első lépteit vezérelé; mágnesűje volt ő e bárkának, melly kijelölte a biztos irányt, mellyben haladnia kell, — pharus volt ő, melly kimutatta a szirteket, mellyeken a gyenge bárka különben vagy zátonyra juthatandó, vagy hajótörést szenvedhetett, villámhárító volt ő, midőn viharos fellegek borulának a tenger egére. 'S kívül egy félszázad örömeit és fájdalmait együttérezők, ki nekünk szentlete hoszu erte munkás napjait, ki kifejlesztésünkön soha nem ernyedő buzgalommal munkált, ki szebb jövőnknek jelentkező csiráit olly remegő örömmel ápolá: megáldók örökre szent emlékeztetét!

Három hónapig közgyászt öltünk; özvegy nádorné ő felségéhez részvét—tolmácsoló levéllel; ő felségéhez István főherczeg kinevezéséért—mellyben mi is csak legbensőbb ohajtásunk megelőzését üdvözöljük—hálafelelő irat járulunk; István ő felségéhez üdvözölő felirást intézünk, azon kijelentéssel: hogy „valamint e megye rreinek ő fens. elhunyt dicső atya elvesztésén mély fájdalomok egyedül ő felsége birtokában keres és talál enyhítő vigaszt: ugy ő felsége is ezt a nemzet részéről jelentkező közrészvétben, nyílt rokonszenvben s hódoló csatlakozásban találja fel; s valamint lelkünk mélyéből örvendünk azon ideiglenes viszonyoknak, mellyben a fejedelmi akarát az öszves nemzetével olly szerencsésen találkozt: ugy mi részünkről nem fogunk késmi mindent megtenni e hönboldogító kapcsolat szilárdítására, örökítésére.“

Hogy pedig örökíttessék a név, mellynek csak nem rég örömmünnepet valánk szentelendők: követutasításba tettük, hogy tekintve egy részről, a szerencsés mozgalmak jótékony lökése által izmosodásnak indult, azonban még mindig csak az elemi fejlődés pályáiban levő műiparunk elutasíthatlan igényeit; tekintve más részről elhunyt nádorunknak valamint minden socialis irányu egyletek, ugy különösen az iparegylet bölcsője körül tett magas érdemeit — ugy hogy a remények, mik az utolsó két év erőlyes küzdelmehez csatlakoznak, mikre iparmozgalmink hajnali ragyogása jogosít, nem kis részben az ő műveit is tekintetok — jövő országgyűlésen egy a József nádorról nevezendő ö s z m ű e g y e t e m állíttassék, a már kormányi dotálás nyomán működésnek indult és szintazon magas névre keresztelt ipartanoda pénzalapján. Ez eszme pártolására felhivandjuk a megye—testvéreket.

Utolsó évnegyedes közgyűlésünknek az isméretes helytartótanácsi körrendelet következtében tett határozata folytán szolgabíránk az ideai általános természetű öszszeírás s az öszszeírás most felterjesztés végett bemutatva lón. Különben erőlyes tevékenységű szolgabíránk ez egyszerű kényelmesnek találák a nem legpontosabb

dolgozást; s ez okozá, hogy bár köztudomás, de alispánunk jelentése szerint is az ország jelen inséges állapotában nekünk kivételes helyzetünk van, mert becsületes gazdálkodás mellett kiélelmezhetjük magunkat: mégis ez öszszeírások szerint ugyancsak bővelkedünk szükségekben, mert 25 ezer köből életél is több kellene még. Az öszszeírás felterjesztők, valcat quantum valere potest, gondoltuk magunkban; de megirtuk, hogy a helytartó tanács a mi öszszeírásunkon elindulni ne mellőztassék. — Gyűlésünk végperceiben az országgyűlési tárgyakkal foglalkozó választvány munkálkodásának megkezdése és tudósításának koronkénti előterjesztése indítványoztatott. R o t a l.

TOLNAMEGYE. Szegzárd, február 7. Boldogult fens. J ó z s e f főherczeg — nádornak január 13án történt elhunyt, valamint I s t v á n főisp. helytartóvá következett legfelsőbb örvendetes kineveztetése iránt szétbocsátott helytartótanácsi intézvények tárgyalása úgyszint a megyében már is felmerült köziségi aggasztó jelenségek következtében netalán teendő intézkedések végett ő mélt. főisp. ur rendeletéből folyó február 1ső napján tartandó rendkívüli közgyűlésre hitta öszsze alispánunk illy alakban szerkesztett körlevelek által e megye RRdeit. — Gyűlésünk rövid volt, alig tartott pár óráig, mátegy kifejezni akarván, miként egy részről gyászos, más részről pedig örvendetes érzelemből a köztanácskozással felhagyva, illy vegyült keserü—édes merengésben kívánta e napnak hátralevő óráit ünnepelni. — Főispán ő mlga volt az indítványzó s közakarattal felkarolt szavait következő végzések követték: A 3 hónapi gyászt helybenhagyó intézvény felolvasatása után ez itt is vízhangra talált s nemesak küljelkkel, hanem szívünk benső érzelmével is kívánjuk tanusítani, a leginkább érdekelt özvegy hgnó és István főisp. helytartó részvéttanúsító felirásokat bocsátunk; martiusban tartandó évnegyedes közgyűlésre pedig a dicsőült éngesztelő miseáldozatot határozunk tartani, minek ünnepélyes módú eszközölhetéseül megyés püspökünket, vagy személye, vagy pedig küldöttje általi megjelenésre kértük. Ezután a kir. helytartó—kinevezést magában foglaló isméretes kir. leiratban I s t v á n főisp. nevének említése szünni nem akaró éljenzéseket idézett elő, mi világosan közbizodalmat tüntetvén ki, mellyet azon választvány, melly dicsőült atya félszázados ünnepére volt kinevezve, élő szóval is kijelentend. Mindezt pedig ő felségéhez hálafelelő irat intézünk a nemzet kívánatával olly szerencsésen találkozó gondoskodásáért. Jövő országgyűlésre most már elhatározatott, hogy akkori követünk fens. I s t v á n főisp. választásuk meg nádornak. — Pálfa helységben mutatkozó inség tárgyában a hely színén magának tudomást szerző első alispánunk jelentette, miként az ottani lakosok elegendő kenyérkereshetési munkával láttanak el, vajjon azonban ezen munkabér meggyezik e az élelmi szerek árával? további vizsgálás rendeltetett. A megyénkben tanyázó katonaság félszázaddal szaporított a felsőbb vgyékben mutatkozó szükség miatt, mit csak úgy fogadhattunk el, ha a természetvények piaci áron térítettek meg s ezért a nm. helytartó—tanácshoz felirunk. — M. főispánunk által életbe hozott szegzárdi takarékpénztár nov. 1ső napjától kezdve hetenként minden szombat és vasárnap nyitva áll, a 20 ezer pengő ft. alaptökével az egész üzlet már is utolsó januárig 93,964 pengő ft. és 6 krt teszen.

Rendes levelező.

T u h e l y. A zágrábi német lapnál nem lehet minden érdemet megtagadni, melly habár politikai nézeteiben nem ritkán pusztá fallaciákra is erősítőleg épít, s az ellenvéleményük iránt türelmetlen: azért mégis feladatának azon része, miszerint a horvát tartományokban a népnevelés ügyét éber figyelemmel kíséri, s annak legkisebb jelenetét is olvasó körével közleni, s ekép e nevezetes ügyet folyamatos evidentiában tartani törekszik, — ezért minden elfogulatlanok méltánylását megérdemli. Egy illy rövid cikkekét hoz f. évi 12k száma T u h e l y vasárnapgyei helységéből, hol január 7én az illető lelkész és megyei hivatalnokok, földesurak, s a vidékbeli gazdatisztek számos jelenlétében az ujdun épült köziskola megnyitott, s tudósító szerint már kora reggel leheté látni a születtek, mikép ünnepi köntösbe öltöztetett kisdedeiket számra mintegy 140et az iskola felé vezetgeték, kik a tanítás malasztaban vágnak részeseül.

A tudósító itt rövid ismertetését adja ezen intézet létrehozatalának s különösen kiemelé a helység lelkészét, mint kinek fáradalmat nem ismerő törekvései eszközök nemesak az intézet felállítatását, hanem azt is, hogy az iskola falaitól — közbészéd szerint — annyira irtózo pór se regenként vivé kisdedeit oda megszerzeni azon isméreteket, mikre mint ember és polgárnak szükségök van s mikre őket a hanyagabb apák oktatatni elmulaszták. Hogy a horvátországi lelkészek a népnevelés körül illy buzgól foglalkodnak, azt több helyről adott tényekkel mutatók már meg s főleg azért hogy hasonló vizsgatálásokkal a magyar

helységek részéről is minél sürűbben lepetnének meg, a egyike legsovárabb kívánatinknak. Nem akarjuk ugyan ez által azt gyanítatni, mintha a magyarországi lelkészek é léteni működése meddő vagy részvétlen lenne, mert ekkor rosz szándoku gyanúsítóknak mondhatatnánk, a mi pedig nem vagyunk s lenni sem akarunk; hanem mégis ha elfogulatlanul vesszük a silány eredményt, mit nem egy vidéken láthatunk, lehetetlen dicsérőleg emlékeznünk az illetőkről, kiknek pedig illyesmit kötelességükül az isteni és emberi törvények tevének.

Mi leverőleg hat példaul a magyar hazafira, midőn ns Zalamegye muraközi járásában fordul meg, s igen kevés lelkészt talál, a közel 90 helységet számláló járásban, ki a magyar nyelvet beszélné; hallgatunk az iskolai nevelésről. Pedig e gazdag földtér Magyarország földje; emberei magyar hon bevallott polgárai, és magyaros neveltetésökre még is mindeddig olly kevés gond fordítatik! †

R e n d e l k e z é s s z ű k s é g b ű l. Hogy a már mult év utolsó negyedében olly hatályos szavakkal jósolt népinség napjainkban csakugyan bekövetkezett, az tagadhatlan; a hatóságok minden szerencsétlenség közt is szerencséseknek mondhatatnak, mellyek alárendeltekül annak idejében gondoskodtak. Fájdalom! ezt kevésről mondhatjuk el. Egyébként, hogy a kikelet következtével ne rohanja meg a hazát minden csapásinak legnagyobbika, ismételve híjuk fel az ország vagyonosait, kiknek kezökben a birtok érték, erő, és hatalom; legyenek a nép iránt irgalmasok.

Pénzt a d j u n k, de csak munkáért, munka nélkül pedig csak a végkép elnyomorultnak; de dolgot a munkatehetőnek, ez mind physikai, mind moralis tekintetben megteszi a maga jó hatását. Csak az istenért a sok kölcsönt ne tegyük a szegény nép rovására. Ez adósságha veri a legszámosabb de legszegényebb osztályt s eladósult állapotjában kívánhatjuk e aztán majd tőle az örökvaltságot, évi adóját? s t h. Itt mind a jelen mind a jövőendő biztosítása mind az önfentartás tekintetéből a józan ész, felebaráti szeretet s az emberiség azt javasolják, hogy segítsen a vagyonosság, mennél kisebb rövidségével a nép mostanán s jövőendőjén.

ERDELYI ORSZÁGGYŰLÉS.

(Az urbér feletti tanácskozások folytatása.) Csikszék egyik követe: Azon kérdés feletti vitatkozásokról, mi legyen az urbériség? felmerült egy más, nem csekélyebb fontosságú kérdés, t. i. van e székelyföldön urbériségnek helye?

Többen azt állítják, hogy „a székely és vármegyei magyar föld közt nincs semmi különbség s ebből azt következtetik: hogy ott is szintugy mint a vármegyéken helye vagyon az urbérnek. Ezen állítás ellenében hazai törvényeket idéz, mellyekből kitetszik: hogy a két föld közt eleitől fogva nagy különbség volt, még pedig: 1) eredeti természetekre nézve; ugyan is a) a Hk. III. r. 4 t. szerint a székely örökség iránti per, ha a substratum a három forinot meghaladja, a felséges udvarig felvihető; ellenben a vármegyei jószágok iránti perekben az 1753: 2 art. szerint erre nézve 3000 aranyat érő substratum kívánatik. b) Ugyancsak a Hk. III. r. 4 t. szerint a székely nagyobb hatalmaskodás sőt nota esetben sem veszté el jószágát, midőn illy esetekben a vármegyei jószág a Hk. I. r. 13 t. II. r. 65, 67, 68 tt. értelmében oda vesz. c) Az Appr. III. r. 76 t. IV r. 14 t. C. C. III. r. 8 t. szerint a székely jószágokban nincs jus regium; ha valahová bevitetett volna is, 32 évi praescriptio viszaadja eredeti természetét; a magszakadás esetében nem a fiscus, hanem a nemszedő a successor; a leánynegyed—kiszakasztásnak nincs helye, mint a Hk. I. r. 88. t. szerint a vármegyei jószágban; a successio rendje is különbözik a vármegyei jószágokétól; továbbá a Hk. III t. szerint az örökség juxta tribus et generationes osztatik, melly lényeges különbségek nyilvános bizonyosságai: hogy a két föld nem egy természetű. De különbség van továbbá 2) a dézmára nézve is, mert az Appr. III. r. 76 t. 15 art. szerint a székelység határiból dézmaadással még a jobbágyág sem tartozik, holott az Appr. II. r. 10 t. 1 art. szerint a v. megyéken akármely földet éljen is a parasztság, dézmat tartozik adni. 3) A kiváltságokra nézve is; ugyan is a leop. dipl. 14dik pontja szerint a székelyek minden teher alól, mellyek a vármegyéken divatoznak, valamint ez előtt mentesítve voltak, ugy ezután is mentesítettek. Ezen pontra ellenvetésül hozatik fel épen ezen pont záradéka: huc tamen non intellectis rusticis et jobbagionibus siculis s ebből az magyaráztatik, hogy ezen kiváltság a székely jobbágyra nem lenne kiterjesztve s ennélfogva a székely colonicaturák meg lennének különböztetve az alodiaturáktól. Szóló azt hiszi, hogy a nevezett záradék csupán csak a jobbágyok személyes kiváltságára értetik; mert senki azt behizonyítani nem tudja, hogy valaha a székely jobbágyágtól birt jószágon akár adó, akár dézma, akár egyéb a magyar földön divatozott teher feküdt volna, végre 4) Méltóztassanak a kk. és rr. figyelem-

re venni, hogy a magyar földön a colonicultura eleitől fogva a status dispositioja alá tartozott. Bizonyítja ezt az Appr. III. r. 2 t. 2 és 4dik art. a Hk. I. r. 40 t. Appr. III. r. 31 t. 7 art. Appr. 5 r. 23 edict. C. C. 47 edict. melyeknek összevetéséből kiviláglik: hogy a colonicaturák csak különös exemptio útján mentesíthettek fel az adózási s más egyéb terhektől; a nemesség is tartozott adót és más terhektől jobbagyi telkektől hordozni, midőn ez a székelyföldön eleitől fogva másképp állott. A székelyföld tehát sem természetére, sem birtoklási jogra nézve nem egy a magyar földdel; amaz primaeva occupationál fogva biratván megtartotta eredeti természetét; ez pedig fejedelmi adományál fogva változott. Azért az egész székelyföldet úgy kell tekinteni, mint egy allodiumot, mellyen a szabad rendelkezési jog ma is áll, és mellyből önként következik, hogy valamint az urbériség a magyar földön levő allodiumra ki nem terjesztetik, épen úgy a székelyföldre (melly a jus regiummal afficiált kevés jószágot kivévén, egészen allodium) sem terjeszthetik ki 'stb.

Egy if. gr. kir. hiv. azon kérdésre: van é a székely földön helye az urbériségnek? viszatekint az előtte szólta állításra, s először egy t. tag mondására megjegyzi: mikép hosszabb időken át megszoktuk a kormány contestatio- és eredvény nélküli szavaiban keresni reményünket, találni megnyugvásunkat, s most egymásközt akarunk az ily contestatióknak kelendőseget adni. Nem, ezt ne tegyük, ez súlydésünknek egy újabb jele lenne; nem: ha a kormány szemben tett ószinte nyilatkozataink itt helyeslésre találunk, annyival élénkbb helyeslés illeti min balitéleteink ellenében nyilvánult ószinte fellépést; nem: ha valahol, úgy magunk között nem lehet helye az üres contestatióknak, az olesó sympathiának, hanem az alkotvány és törvény érdekében nyilvánuló tény az, mellyre egyedül becset tennünk szükség s mellyel egymásnak tartozunk, mellyet egymástól megkívanni jogunkban áll. A mi már a magyarföldön urbériséget illeti, úgy hiszi, mindenek előtt egy kis eszmerecficiora van szükség. A szónokok legnagyobb részének véleménye mind a körül látszik forogni, mit adjunk az urbériségnek; de vélekedése szerint a kérdés nem ez: hanem az, hogy mennyit vegyünk el tőlök; mert hiszen nem valami új adásról van a szó, hanem arról, hogy a mit jelenleg az urbéris bir, elvegyük é és mennyi részben? s azok is, kik csak a tiszta allodiaturát kívánják elvenni, mindenesetre abból, mit jelenleg az urbéris bir, valamit elvesznek. Szólok azok közé tartozik, kik az urbérestől mentül kevesebbet kívánnak elvenni, és épen azért nem pártolja az 1819/20iki ószzeirást, minden változtatás nélkül; nem pártolja pedig azért, mert az által az urbéris élelmi alapja szerfelett megcsontkittatnék, az adózásra alkalmatlanná tétetnék, s nem pártolhatja utóljára azért, mert az urbériség elvételét sem az eddigi törvényekkel, sem a jelen körülményekkel, sem a kor szellemével megegyeztetni nem tudja. Mind azok, kik azt mondják, miszerint az 1819iki conscriptiót azért fogadják el, mert az urbériség keveset akarnak adni, ószintesége iránt teljes méltánylással viseltetik: de azok, kik az 1819-beli ószzeirást hitelesnek állítják, s azt az urbéris érdekében láttatnak ótalmazni, ezek részéről mindenesetre bizonyos mistificationnak látja helyét. Nyilvános dolog ugyanis, miszerint az 1819béli ószzeirásba legtöbb esetben az urbériségnek alig ment fele vagy harmada be, s ha voltak is helyek, a hol talán az urbéris kezeken levő minden föld beiratott, ez igen ritkán történt. Ez olly való, melly iránt ki magát, vagy másokat mistificálni nem akar, nem kétkedhetik, s mit a tulsó részen levők közül is azok, kik elég loyálisok a tiszta tényeket nem tagadni, számtalanszor megvalóttak. Nyilvános ezekből, hogy az urbériség alapjául az 1819iki ószzeirás vétetik, az urbéris élelmi alapja tetemes csontkultást fog szenvedni, s az urbéris osztály az adó hordozásra merőben alkalmatlan leend.

Alsófejer igen érdemes főispánja már többször mutata hajlamot arra, mikint szeret a r. bizottság munkálataiból egy egy kifejezést külön kiragadni. Ezen eljárás hasonló azon gyermekek működéséhez, kik a kalácsból a malozsa szemet kiszedik, s a többi ott hagyják. — Ez uton idézte a tisz. báró ur a r. bizottságnak azon állítását, miszerint a nemességnek az urbériségek iránti joga eddig elő törvényeink által elvileg kétségbe hozva nem volt. De ha a t. b. ur egy kissé tovább olvas vala, csakugyan azon munkálataban feltalálhatta volna azon okokat, mellyek a bizottság a tervezett tör. cikknél vezérelték. Ezen okokból világos, miszerint egy törvényeink mellékes tételei, mint kétségtelen tények nyomán az urbériség urbéris kezek között bizonyos elvitathatlan szilárdulást nyert. Az említett törvényeket Alsófejermegye igen érdemes követe már felhozta; de a közelebbi országgyűlés is az excerpták rendén nyilvánosan kimondotta, miszerint a megyei tisztek vigyázzanak, hogy az urbériségek csontkultást ne szenvedjenek; s ekint azon elv, melly felett most vitáznak, az orsz. rdei által már nyíltan ki volt mondva.

Szamosujvár érd. köv. idézte az utasításnak az ószzeirást tárgyazó némelly pontjait, azokat nem is ismételve kiegészítésül idézi szóló a Hdk szakasz 9ik pontját: Hogy pedig azon praedialis fundusok, a mellyek sessionalis titulus alatt használtatnak, a conscriptio illendő renddel bemenjenek és azután is mindenkor tudni lehessen, hogy ezen urbárialiter conscribáltott fundusok mellyik praediumban vagy praediumokban vannak? ezeket, és az ollyanokat, még pedig azokat, mellyek különös és a helység határához még eddig nem incorporáltott praediumokban vannak, a fenebbi 4ik számhoz ragasztott norma szerint conscribálják, és a conscriptioa írják be; melly fundusok pedig valamely, már incorporált praediumban vannak, ezek és az ollyanok a sessionalis extravillanumok rubricájába igtassanak be. Az Vdik rész 30dik §a szerint pedig tisztán ki van mondva, hogy akármely hiba történt legyen is az ószzeirásban s az bármikor is nyilvánosságra jőne, igazittassék ki: ezt s ennél sem többet sem kevesebbet akarnak azok is, kik az 1819iki ószzeirás rectificatioját ohajtják. Ennyi adat után, eléggé motiválva van azon vélemény, miként a kormány az urbériségek tetemes elvételét czélzó törvényt nem erősítheti meg. De lehet egy más eset is t. i. miszerint a r. a törvényt meghozzák egy értelemben, a kormány pedig azt elfogadják más értelemben, azon értelemben t. i. mellyben az ószzeirást rendelte, s mellyben annak véghez kell vala menni, s erre a kormánynak teljes joga van. Ez lenne véleménye szerint a legzsomorítóbb állapot, mert a határvonal az urbériség és majorsági birtok között elvonva nem volna, a földesur, urbéris és kormány közti versenységnek vége nem szakadna s úgy alkotványos, mint magánjogi tekintetben annyira káros azon helyzetnek vég nem vettetnék, miszerint a kormány, és nem a törvény védi a számos urbéris osztályt, a kevés kiváltságossal szemben. — Ez azon egyik igen fontos ok, miszerint szóló mulhatlanul szükségesnek tartja, hogy már egyszer valahára világos törvény által vonassék meg a határvonal az urbériség és majorsági birtok közt's egyáltalában az urbéri viszonyok törvény által rendeztessenek.

Besztercevez. e. köv. azon kérdésre nézve, mi az urbériség? pártolja az előtte szólott gr. T. D — t. A székelyföldet illetőleg külön t. cikkelyt kíván, mellyben mondassék ki, hogy mind a mellett, hogy az urbér ott, hol urbéris létezik, székelyföldön is alkalmaztatik, ez által a székely örökség eredeti természete ne változzék. Egy m. itélóm.: nem kíván egészen a régi mellett maradni és status-ratióból s a kor igénye szempontjából az urbér székelyföldre is bevihetőnek tartja, úgy azonban, hogy mondassék ki, miszerint 1) azon földek, mellyekre az urbér kiterjesztetik, ezután sem fognak adó alapjául tekintetni; 2) primip. és pixid. kezeken levő, vagy mások által birt székely örökségekre az urbér ki nem terjed. Mi az urbériség meghatározására felveendő állapot illeti, szóló is elfogadja a 19-20béli ószzeirást; de mivel nem tartja ollyannak, hogy az urbéris osztály igényeit kielégítse, kénytelen rectificatiojára szavazni.

Egy kir. hiv. Az 1819iki ószzeirást pártolja, mivel ezt tartja legrövidebb utnak a czélba vett urbér léthehozására, mert ha az 1843ki status-quo állapittatik meg, új ószzeirás levén szükséges, az urbér behozatala évekig elhalad.

Marosszék e. köv. Közelebről egy indítványt tett, s felhitta a kk. és rr. et pártolására. Eddigelő sem az nincs kijelentve, hogy elfogadják, sem az, hogy elvetik. De furesa módját látja az elvetésnek, mert indítványa, az urbériség kérdésével ószzekötetvén, el fog halni. Kéri elnök ó nmlgát, méltóztassék külön indítványára külön enunciiálni, hogy tudja, miképen szóljon az urbériség megállapításához, egyébiránt urbériségnek tartja mindazt, mi adó alá írva urbéris kezeken van, a 819 — 20 ószzeirás szolgálván alapul. Kővárvidék e. követe az országos bizottsági szerkezetet pártolja, melly szerint urbériség mindaz, a mi jelenleg urbéris kezeken van, vagy 1820ban volt; ennek alapjául pedig nem a 20béli ószzeirást, hanem a status quo-t kívánja felvételni. Székv. e. köv.: Midőn urbér akarunk behozni, figyelmet kell fordítanunk 1) arra, mit kíván az idő; 2) a népeit boldogítani akaró fejedelem; 3) a nép, melly az urbértől várja földi boldogságát. Ezekből kiindulva, olly urbért kell alkotni, melly mind a szomszéd országok várokozásával, mind a fejedelem kívánatával megegyezzzék, a népnek pedig ohajtott boldogságát megadja. Ily urbért szóló azon alapon vél leghibosabban alkothatni, ha kimondatik, miszerint urbériség mindaz, a mi ma urbéris kezeken van, mind urbéri föld. Felsőf. e. köv. a 19-20béli ószzeirást pártolja kiigazítva az 1820ki álláshoz. Székelyföldre nézve pedig nemcsak jus regium-os birtokokra, hanem ollyan székely örökségekre is, mellyek eredeti székely birtokosaiktól megvásároltatván, urbéri telkeké alakítottak — alkalmazhatónak véli az urbért.

A tanácskozás folytatása következő ülésre haladt. XXX. országos ülés febr. 3kán. A jegyzőkönyv-fel-

olvasás után elnök ó nmlg. ujabban kéri a kk. és rr. ket méltóztassanak a tárgyra szoritkozva lehető legnagyobb rövidséggel szólni. Talán ideje volna már a kitűzött kérdés feletti tanácskozást bevégezni. Ekkor Dobokam. e. köv. szót emelvén, bárha, ugymond, drága az idő, reméli nem leend elveszve, ha az urbéri viszonyok hazánkban eredetét, alakulását boncztanilag kifejti. Kezdetre hát szóló a magyarok bejövételén, és lehozta mai időkig. Beszédének alapelve azon állítás: minden föld a földesur sajátja. Ebből kifolyólag küldői ohajtanak urbért, de a sajátbirtok megsértése nélkül status ratióból kívánnak segíteni a népen, de a jus proprietaris fentartása mellett. Mi már a kitűzött kérdést illeti, szerinte urbériség mindaz, mi az 1820béli ószzeirásba be van írva, kivéve belőle az allodiumot, és a mi törvény értelmében vált allodiummá. Kívánják továbbá küldői, hogy törvény mondja ki, miszerint a melly föld eddig adó alapja nem volt, ezután sem leend. Erzsébetv. e. köv. status quo-t pártol, mivel küldői megszerzévén magoknak a 20béli ószzeirást, úgy találták, hogy abban kevesebb föld van felírva, mint az adóajstromban. Ha a status quo-t az apasztaná, hogy a földesurak 1841en innen vettek el törvény ellen urbéri földeket, ezek visszaadassanak. Mivel továbbá a kk. és rr. biztosító törvényt kívánnak hozni az adó nem növekedése iránt, a jelen törvényben is mondják ki, hogy urbériség adó alapja nem lehet.

Kolozsvár e. köv. az urbériség meghatározásánál mind a földesur jog szentségét, mind az urbéris sorsát tekintetbe vevén, urbériségnek tekint mind azt, mi 1820ban urbérisi kézen volt, minek kitisztázására alapul az 1819-20iki ószzeirást kívánja felvételni olly megjegyzéssel, hogy ha ezen ószzeirásba majorsági birtok ment volna be, s ezt a földesur bebizonyítani tudná, vagy pedig ha abból valami a decr. 1ső r. 40. cz. szerint vált majorsági birtokká, a földesuré legyen: s mig ezen kérdés tisztába hozatik, addig mit az urbéris bir, maradjon az ő kezén. Ha pedig az urbéris kevesebbet bir annál, mi a 820iki ószzeirásban van, s a földesur nem tudná bebizonyítani, hogy azt, a mi hiányzik, allodiális birtokozim alatt vette el, tartozik visszaadni. Ekkor mindazonáltal, midőn szóló küldői a 819iki utasítványt látták jónak alapul felvételni, nem mulasztották el figyelmeket oda is fordítani, hogy ezen ószzeirás köztudat szerint, s az azt végbe vitt egyedekek nyilatkozatásánál fogva sem egy ment végbe, mint ó felsége utasítása szerint kellett volna. Némelly helyeken ugyan is több tétetett az ószzeirásba, mint a menyui volt; máshol kevesebb ment be, mint a menyui az adó-tábellában is van. Ennél fogva küldői az 1819iki utasítást az 1820ki status-quo-val látják jónak kombináltatni s az ószzeirást ehez képest kiigazítani, de semmi esetre az adótabellát allodium bebizonyítására próbáló erővel bírónak nem veszik. Mivel azonban szólnak ezen kívánsága többséget nehezen nyerend, közelebről nyert pótló-utasításánál fogva a r. bizottsági munk. t. cz. 1ső §. értelmében urbériségnek tartja mindazt, mit ma az urbéris bir, 820ban is birt, alapul akkor is az ószzeirás vétetvén fel. A székelyföldre nézve Doboka főispánját pártolja.

Kolozsvár. k. pártolja követtársát.

Alsóf. e. köv. többi közt ezeket mondá: a mult pénteki ülésben mondott következő szavaira, „ha magunk adunk, azon zsebünkben adunk, mellyből akarunk, mellyben inkább van adni való; ellenben ha várjuk, mig zsebeinket kiforgatják, nevétségessé teszzük magunkat s meglehet azt veszik el, mit örömet megtartanánk. És erre egy mlgs k. hiv. ur felkiált, hogy ó a kormányról fel nem teszi azt soha, hogy a földesurak zsebeit kiforgassa s nekik kárt tegyen. Szóló ezt szóferdítésnek nevezi, s kéri: abból, ha mi nem fogunk adni az urbérisnek illendően, a kormány lesz kénytelen adni, és talán abból adni, mit mi örömet megtartanánk, következik é, hogy a kormány zsebeinket kiforgassa? Most előttünk áll azon kérdés: mi urbériség? Erre nézve egy részről azon vélekedésben vagyunk, hogy urbériség a földesur kezéből el nem vehető: majd az irtványokról levén szó, valaki azt kíváná, hogy az urbéris az irtványokból semmit v. igen keveset kapjon, könnyen megeshetik, hogy e két véleményre oda fen azt mondanák: hogy méltánytalan, mert az urbériséget meg akarják a földesurak tartani, az irtványokból pedig nem akarnak adni; ezeket elveszzük tőlök. És meglehet, hogy úgy veszik el tőlünk, mint nekünk nem tetszik. Szóló már nyilvánította egyszer, hogy a kormánynem tartja földesur ellenségének, mert ó is földesur; most nyilvánítja, hogy ó főleg ó tanácskozások után bizodalommal hajol a kormány felé, kétsége legfőjebb azokban van, a kik rosszul értesitik. Ha mi méltányosak leszünk az ajánlatban, a kormány is méltányos lesz irántunk. De — felhi szóló akárkit — méltányosak leszünk é az ajánlatban akkor, midőn urbériségnek csak azt mondjuk, mi az 1820iki ószzeirásba be van írva? holott tudjuk, hogy némellyütt csak tízedrészt irták be. Hiszi szóló, hogy ez által a kormány rokonszenvét nem nyerjük meg. Hiába mondja a m. R. ur, hogy a kormány helybenhagyja a 20béli ószzeirást, mert

46

utasítása nyomán készült; erre nézve nagyobb assecuratiót kíván, de még ekkor is kétségbe hozza, mert a' dolog méltánytalan, ilyennek pedig a' felső kormány általi megerősítésén lehet kételkedni. Továbbá a' m. kir. hiv. ur szóló ezen szavaira: „adni fogunk, mert adnunk kell,” azt kérde: ki fog venni zsebeinkből? A' nép? Azt méltóztatott felelni, hogy ettől atyai kormányunk alatt nem félhetünk. Szóló erről egyáltalában nem beszélt 's nem tudja, hogy lehetett ily értelmet adni szavainak. Vagy talán ez is az ingerültség száműzésének egyik módja? Szóló kénytelen megjegyezni, hogy e' két eszme között teljes biztosság és kormány jó szándéka — szerfelett nagy különbség van. Magyarhonban, a' historia bizonyítása szerint, öt paraszt-lázadás volt; a) Zsigmond király; b) I. Mátyás; c) II. Ulászló; d) János; e) II. József királyok alatt. Ezekről szóló nem beszél. De mivel a' kir. hiv. ur úgy látja, hogy teljességgel nincs mitől tartani, kérde szóló, honnan az a' nem félsz? Egészen attól függ, hogy az ember honnan tekinti a' dolgot. Ki ott fen lakik Bécsben, az bátorságban lehet; ellenben a' ki Erdélyben van és akar lenni, annak egészen logikátlannal kell gondolkozni, ha azt hiszi, hogy mivel a' kormány igazságos, azért itt rajta, vagy családján semmi méltánytalanság nem történhetik. Szóló szerint akkor lehetünk teljes biztosságban, midőn el vannak háritva azon gyuanyagok, melyek lángra lobbanhatnak. Ő hiszi azt, hogy semmi oly rendszabályok nem hozhatók, melyek háborúságot okoznak, 's ha rendtelenségek történnek, azok megbüntethetők; de azt is nyilvánítja, hogy az igazság-kiszolgáltatás a' leghatalmasabb fegyver, mellyel közbékét és érdekességét fentarthatni. Most áttér szóló némelly ellenvetésekre. Azt állította egy nm. ur, hogy Magyarországon, urbéri rendezések alkalmakor, az urbériségi fölösleget a' földesurak húzták be 's ez által nyertek; mások azt mondták, hogy a' status-quot pártolók szerint semmi sem megy a' földesur kezébe. Először nem áll az, hogy Magyarhonban a' földesurak a' fölösleget magokhoz vették; mert törvény rendel, hogy a' fölöslegekből új telki állományok alakíttassanak; sőt 1767-től fogva ha kezébe vett volna is a' földesur valamely urbériséget, azt most is visszaveheti az urbéres, ha be tudja bizonyítani, hogy urbéres föld. Szintugy nem áll a' másik vélemény is. A' földesur részére még sok fog maradni. A' földesurnak része lesz a' közlegelőben; továbbá, az urbéresek által birt közhelyekből és irtványokból a' földesurat nem lehet kitagadni. Szólónak röviden összevont véleménye ez: maradjon paraszti kézen minden régi urbériség, melly ma urbéres kézen van; a' közhelyekről és irtványokról később tanácskozunk — a' majorságok rendezése alkalmakor visszavetethetnek: azon urbériségek, melyek jelenleg nincsenek urbéres kézen, maradjanak a' mostani tulajdonos birtokában, hanem ha a' földesur 1843-an innen törvénytelenül, t. i. 1791-ki törvény sérelmével vette volna el; az urbériség tisztába hozására a' datul az 1820-ki összeírás és egyéb oklevelek is fölvettesse, nehézségek elenyésztésére pedig részletes fölmérés alkalmaztassék. Szóló igyekezett ugyan, ezen véleményének czélszerűségét kimutatni. A' ki az 1820-ki statusquot pártolja, az épen annyit mond, mint a' ki a' jelenlegit, mert ha a' 20-ki status-quotból kivesszük azt, a' mi alodium 's a' mit a' földesur törvény értelmében alodizált, marad a' mostani status-quo. De különbség van a' létesítésben. A' jelenlegi statusquo mellett könnyű a' hamis esküözésnek végére jutni; ha pedig az a' kérdés: mi volt a' status quo 1820-ban? már itt sokkal bajosabb. A' kinek régi conscriptioji vannak, segíthet magán, a' kinek nincsen, nem. A' mint az alkotmányos élet fejlődik, ugy szöktak a' pártszínek is alakulni. Innen látjuk, hogy Magyarországon, melly alkotmányos életben meghaladott bennünket, politikai felekezeti kezd alakulni, melly a' kormány firmája alatt szándékszik a' haladást vezetni. Mi jó volna, ha köztünk is láthatnánk embereket, kikől megtudnók: mit akar a' kormány? mi volna reánk kényelmesebb, mint zászlójok alá szegődni? Igy van ez más alkotv. országokban. Franciaországban a' kormány vezet az oppositót, midőnt. i. haladás embereiből áll. Nálunk is vannak emberek, kik conservativeknek mondják magukat. Conservativismus, és haladás, szó szerint nem egyeztethető. Conserválni annyit tesz mint a' létezőt fentarítani, ugy de ez despotismus alatt is alig lehetséges, mennyivel kevésbbé alkotmányos országban. Azt hiszi tehát szóló, hogy ezenálunk létezőt kezdett felekezeti szellemben nem igen különbözik talán a' magyarországi kormánypárttól, melly a' kormány zászlója alatti haladást tűzte feladatául, tehát mégis csak haladni akar. Az itteni conservativeket bátorodik kérdeni: vajjon az, a' mi itt fenforgott, p. o. hogy a' székelyeknél ne legyen urbér, vagy hogy az 1820-ki összeírás álljon magában, egyezik e' a' kormány nézetével? Az 1791: 26. tez. azt mondja, hogy urbérest azon földből, mellyben van, kivetni nem lehet: ez a' székelyre is ugy szól, mint a' magyarokra; már ha mi az urbériség egy részét el akarjuk venni, az 1791-ki cikket romljuk el, 's a' dolgot még rosszabbá tesszük, mint most áll. Szóló nyilvánítja, hogy ha a' magyarországi

kormánypártnak némelly emberei, hova már most a' Hittel halhatatlan irója is tartozik, itt megjelenéven, hallanák, hogy az itteni conservativek az urbért székelyföldre bevinni nem akarják, és hogy az 1791: 26. tez. által a' már egyszer megállandósított urbériséget meg kívánják esonkítani, valóban elszörnnyüködnének 's talán először is az ellenzék felé irányoznák lépteiket. Nem az az ellenzék vagy jobban mondva a' reform embere, ki mindig szembe áll a' kormánnyal, de nem is az a' kormány embere, ki az ellenzéknek minden szavát fitymálja. Minden vélemény megleli a' maga szilárd alapját a' méltányosságban; ha ez nincs, sem ellenzék nimbus, sem kormány firmája erőt nem kölcsönöz. Még egyszer: legyünk bár oppositio vagy kormány emberei, egyesüljünk oly cél-létesítésre, melly földesur és urbéres részére leg-törvényeszerűbb, ily egyenlíthetünk ki minden hiányt, ily haladhatunk a' haza jólléte előmozdításában.

Aranyosszék e. köv. urbériségnek tartja mind azt, a' mi jelenleg urbéresi kezekben van, vagy 1820-ban volt 's miről a' földesur nem tudja bebizonyítani, hogy alodium, vagy törvény értelmében alodizáltatott. Székelyföldre nézve következő megkülönböztetést kíván: 1) a' törvényben mindenüvé, hol alodium említetik, tétessék oda a' székely örökség is; 2) bizonyításokban a' praesumptio székely birtok mellett álljon; 3) mondassék ki, hogy minden közhely alodium. M. Vásárhely e. köv. szerint urbériség a' mi jelenleg urbéresi kezekben van, vagy 1820-ban volt, a' 20-beli összeírás szolgálatán alapul. Egy kir. hiv. urbériség alapjául a' 20-beli összeírás kívánja.

Egy más kir. hiv.: A' többek által felhozott okoknál fogva, székelyföldről is helyét látja az urbérnek ott, hol jus regium van; de székely örökség urbér alapja nem lehet.

Elnök: talán elég bőven meg van már ezen tárgy vitatva. (Sokan: enunciatio!) Ha lemondanak a' kk. és rr. szavukról.

Elnök: még egy követ ur kíván szólni. Következik Bereczk v. k. Köszönetet szavaz gr. K. J. kir. hiv. urnak, ki nem érdekelt, hanem meggyőződésből oly hévvel partolta a' székely ügyet. Egyébiránt az urbérnek székelyföldön alkalmazására nézve szavaz Háromszékkal vagy gr. N. J. kir. hiv. ural. Urbériség alapjául pedig az 1820-ki összeírás kívánja felvételt és semmi egyebet. (Folyt.)

TÁRSULATI ÉLET.

A' SZÁVA-KULPAI GÓZHÁJÓ-TÁRSASÁG. A' zágrábi horvát 's utána az ugyanottani német lap e' társaságnak Károlyvárosban folyó évi január 7-én tartott hatodik közgyűléséről értekez, mit a' tárgy érdekességénél fogva kivált közlekedési viszonyink tekintetéből röviden mi is czélszerűnek tartók e' helyen megérinteni.

A' száva-kulpai gózhajó-társaság mult évi aug. 17-én tartott közgyűlésében határozatot: hogy a' társaság folyamodással járuljon a' nm. m. kir. helytartó-tanácshoz, miszerint e' nm. kormányszék a' társaságnak elsüllyedt egyetlen Szloga nevű hajóját közközlésen a' budai hajózó intézet által kiemeltetni rendelné; a' költségek egy része fődözésére a' társaság önként ajánlköznán. E' kérelem 's a' remény, hogy az legfelsőbb helyen is jóvá fog hagyatni, nemcsak a' Szávahajózás által czéllzott közérdekben 's erre fordított oly tetemes hazafini áldozatokban alapszik; 's nem is csupán azon kívánatban, hogy az elmerült hajónak legalább gépei mentessenek meg; valamint a' társaság által kiadott nagy költségekben sem, melyeket az itteni szávahajózó k. intézet ismételt ed eredménytelen kísérletei mellett elvesztegetett; hanem alapult azon kérelem kiváltkép ama körülményben, miszerint a' nevezett társaságnak a' szávai hajózó k. intézet mérnöke b. Zornberg 1846-ki mart. 18-áról tudtul adja: hogy a' nm. helytartó tanács az elsüllyedt Szloga hajónak minélelőbbi kiemeltetését megrendel, minthogy a' czímzett nm. kormányszékhez már több rendbeli panasz érkezett az iránt, hogy az elmerült Szloga hajótörédekei a' szávani hajózást nehezítik és veszélyeztetik is. A' társaság tehát e' rendeletre támaszkodva annál is biztosabban reméllé kérelme teljesülését, mivel a' Száva-meder tisztítása országos költségen állapított meg. Vigasztalá magát e' társaság tovább az által is, hogy teljesítettén kérelme, mindazon sérelem orvosolva leend, melyek a' szávai hajózás akadályai miatt emelkedtek; ez által a' társaság is új életre ébredend, mint hogy még mindig használható állapotban levő gépeit nyere di meg, mikhez a' még hatalmában 's rendelkezése alatt álló tőkéből új hajót építetend, melly által a' közlekedés a' Száván a' kereskedés, ipar és természet nagy előnyre ismét feléled; végre — a' mi legnyomatékosabb, az elmerült Szloga kiemeltetésének előbb utóbb közközlésen kell megtörténnie 's e' kiemeltetés most nem kerül félannyi költségbe, mint később, midőn a' töredékek elodvasulván mintegy szigeteket vagy fővénnyortokat képezendek a' Száva medrében.

Ugyanazon aug. 17-ki közgyűlésben megbízott még

az igazgatóság, 's nevezetesen a' társaság elnöke: kisértené meg a' duna-gózhajózási társulattal az elmerült Szloga hajó kiemeltetése, vagy annak és a' kiváltság megvásárlása érdekében egyezkedést, melly társulat erre annál inkább hajolhat, mivel jelenleg ott arat most, hol a' szávai társaság egy időben vetett. Ezen felhívásra a' dunai társaság bécsi igazgatósága 1846. sept. 26-an válaszol adá: miszerint neki sem ideje, sem akarata a' horvát Szlogát halottiból feltámasztani. A' mi pedig annak megvásárlását illeti, ez iránt a' nevezett társaság majd akkor fog egyezkedni, ha az elmerült hajó szárazföldre kiemeltetik tulajdonosai által.

E' válasza a' horvát lap referense keserű emlékezetel fohászodik: „szép tanulság ez nekünk horvátoknak.” Hogyan uram! hát ama neki gyürkőzött energia szent tüzet, melly szikráját a' hazafiság oltáráról kölcsönzé, egy a' haza határin kívül álló 's ugyszólván az egész magyar birodalmi hajózást monopolizáló társaság illetlen hideg és részvétlen válasza, de melly a' dologhoz értők előtt talány épen nem vala, oly könnyen elhamvaszt-hatja e' hát a' nem régen elmondott nagy szavak dicső értelme ez lenne e' hát mióta esügged a' magyar és az alkotmányos horvát, midőn hazája érdekének kockája van a' latban? Ime itt az idő, mellyben a' gyanakodó szomszédok is meggyőződhetnek az irás szaváról: ki magán nem segít, azon isten sem segít. Szépen volnánk, ha egy elmerült hajó kiemelésére sem bírnánk elég erővel a' Száva körül, hanem e' miatt oda kellene folyamodni, hol ha nem is örömmel, de bizonyosan közönnnyel nézik a' Szloga elsüllyedését. Nyuljakok kebletekbe 's azt fedő ruhátok zsebébe, innét merítetek erőt, ez tiétek leend ember és isten előtt 's ezzel megmentitek Szlogátokat kereskedésetek.

Időközben a' szávai hajózó társaságot a' szávaszabályzó kir. biztos Inkey őmlga az iránt értesít: hogy a' Szloga kiemeltetése iránt benyújtott folyamodás a' nm. helytartó-tanácsnál teljesülést nem nyerend. Egyébiránt e' váratlan jelentés nem lepé meg a' tagokat, mert titkei iratok nyomán tudják: miként a' szávaszabályzó biztos az elmerült Szlogára vonatkozólag aként értesíté a' nm. főkor-mányszéket, miszerint a' szávani hajózás ama hajó töredékei által épen nincs akadályozva. A' társaságot ezen és hasonló nehézségek még inkább edzék 's ösztönzik ama célfele, mit magas sztosz törekvéseinek kitűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kimondásánál is ama nézet vezérelt a' horvát tudósítót, hogy majd tán akad idővel külföldi erő, melly a' társulatot céljához segíti; ha így leend, bizonyosak lehetnek önök, hogy tán ekkor leendnek kijűzött. E' tudat határozta a' tagokat arra, hogy továbbra is mint száva-gózhajózó társaság magát fentartsa. Ez igen szép elhatározás, de egyszerűs mind némi jele az erőgyengeségnek, hogy ezen elhatározás kim

azontekintetből indulván ki, miszerint az irodalmi termékek 's művészi készítmények szerzőjük tulajdona lévén, ezeknek említett művekre jogát természetesen védeni kell. Az irodalmi vagy műszülemény szerzőjének joga van készítményéről kényekedve szerinti intézkedve, azt tetszés szerinti alakban szaporítani, 's nyilvánossá tenni. Ezen jogát egészen v. részint másokra is átruházhatja. Az irodalmi vagy műszüleménynek szerző vagy ennek jogörököse megegyezése nélkül 's gépszerűleg történő szaporítása tiltott utánnomatás, hova tartozik mindennemű kéziratos, 's épületes oktatás vagy élvezetes előadás lenyomatása, továbbá föld-és helyirati térképek, természettörténeti építészeti 's hasonló rajzok, képmások 's stb. utánzása, mik ugyan czéljokat tekintve nem önálló műdarabok, hanem tudományos tárgyak értékítésére rendeltetvők, továbbá tilosak oly kivonatok is, ha különálló munkául jelennek meg — a' mű függelékeiben tett változtatások sem mentvén föl az utánnomatási tilalom alól. Ellenben utánnomatásul nem tekinthető valamely már közrebocsátott mű egyes helyeinek szó szerinti idézése, valamely nagyobb mű vagy folyóirathoz egy főtartalmára nézve új, önálló, különösen bírálati vagy tantörténeti munkába fölvetve egyes értekezések, költemények 's stb, valamint több író műveiből eszközölt kivonatok gyűjtése egyházi, iskolai 's oktatási célra; vagy végre folyóiratok 's időszaki lapok — csak hogy a' forrást mindenkor meg kell nevezni 's a' köszönyt értekezésnek egy ívet nem szabad felülhaladni 's stb. Nem utánnomatásul tekinthető bármiely nyelvre történő fordítás, ha csak e' jogot a' szerző különösen fen nem tartotta magának. A' hangszerző vagy jogörököse engedelmével történő zenemű-kézirat lenyomatása szinte utánnomatás. In-

nen kivételnek a' zeneműszerzemények egyes themái fölvele valamely időszaki munkába; valamely hangköltemény használata változatokra, phantasiákra, tanulmánydarabokra 's stb, mik önálló szellemi termékekül tekinthetők; valamely hangmű-darab rendezése vagy elkészítése kevesebb vagy más hangműszerekre mint eredetileg volt. — a' nyilvános jogfentartás e' pontot illetőleg csak egy évre érvényes 's stb. A' zeneműi vagy dramai szerző kizárólagos joga a' nyilvános előadás is, mielőtt a' műnyomatás — vagy metszésben megjelenjék. Több közös dramai szerzőből mindenik felvén jogosítva az előadás megengedésére. Rajzolatok, festvények, réz aczell 's kőmetszvények, fametszetek 's a' rajzművészet egyéb termékeinél, valamint az alakművészetiekénél tiltott utánnomatásnak nem tekinthető, ha az eredeti, lényeges változtatások következtében önálló műtermékül jelenik meg; ha az mintakép valóságos anyagi használatra fordítatik, ha valamely közrebocsátott rajzmű alakműkép 's illető mű ismét rajzolás által festékkel vagy a' nélkül állítottatik elő. Ezen művekre részve egyébiránt rendeltetik, miszerint szerzőjük vagy annak jogörököse az utánnomatók és szaporítási jogot magának világosan fentartván, ezt a' megjelenés után két év alatt gyakorolja is, különben jogától eszik. Az utánnomatók kereskedés szinté tilalmas. Ezek az utánnomatókról törvény első szakaszának pontjai. Második szakaszban a' védszünetek foglaltatnak. Ez osztály a' legérdekesebb. A' kiadói jog a' szerző birtokában marad egész életére 's ezután harmincz évig annál, mire hagyta, vagy ez iránti rendelkezés hiányában örökösök 's ezek jogutódinál a' szerző haláláig nem számíttatván, ficsusra v. más személyekreki haramlási jog itt nem létezik. Névtelen 's álne-

vü műveknél a' szerző harmincz évi kiadói joggal bír a' megjelenés évétől számítva 's ide tartoznak több megnevezett szerzőtől, vagy szerző halála után kibocsátott munkák, vagy ez által megkezdettek folytatásai. Akademiák, egyetemek 's más státusátalmat élvező tudományos vagy művészeti intézetek 's egyletek által kiadott munkáknál a' törvényes védelem ötven évre terjed. Ezen védszünetek egyébiránt különös fontosságú esetekben meg is hosszabbíthatók szabadítéki alakban — mellynek azonban még a' mű bevégeztetése előtt kell kieszközöltetni. Statusiratokra nézve az utánnomatási tilalom mindaddig áll, míg az különösen meg nem szüntetik. A' második 's többi kiadás hasonló joggal bír mint az első. Közre nem bocsátott zene 's dramai művek előadásához szerző egész életében 's azon túl örökösökéi tíz évig bírnak joggal, mi akkor is áll, ha az illető mű több vagy névtelen vagy álnevű szerzőtől ered, vagy holta után adatik először elő. Következik a' büntetés 's kártérítési jog fölötti szakasz.

POROSZORSZÁG. Február 10kei királyi rendelvény által a' porosz 8 tartománygyűlés legelőször hivatik össze egyetemes országgyűlésre folyó évi ápril 11dik napjára.

OROSZORSZÁG. Hir szerint czári kormányrendelet következtében semmiféle lengyel pénzt nem szabad a' pénztárakba ezentul bevenni 's egyedül orosz — hallomás szerinti porosz pénzfaj is — foroghat Lengyelországban. Német tekintélyes varsói kereskedőházak azonban sürgetős előadásuk 's kérelmeik által kieszközölték, hogy ezen törvény még bizonyos időig halasztassék el, miszerint addig a' lengyel pénzt beszédhessék.

16ik szám.

É R T E S Í T Ő.

1847.

Tisza- gőzhajózás.

A' tiszai első magyar gőzhajó-társaság választványa folyó évi február hó 9dikén tartott ülésében elhatározá, mikép az aláírt részvényesek által aláírásuk 20%-je a' programmban világosan érintett kötelezettségek mellett befizetessék.

Minélfogva e' társulat részvényes tagjai tisztelettel felkérnek az általok aláírt összegek 1/5 részit azaz 20%-t f. évi martius-hó 15ik napjától szinte azon hó 31dik napjáig bezárólag, Pesten választványi tag V o d j a n e r Sámuel urnál lefizetni, kitől egyszersmind a' fizetések teljesítése alkalmakor illető ideiglenes részvényjegyeket is átveendik. — Megjegyeztetvén itt egyszersmind az, hogy ha netalán valaki kevesebb sommát irván alá, fizetését jelenleg egészben kíváná teljesíteni, az szabadságában álland, 's arról minden esetre nyugtatványoztatni fog, azonban rendes részvényjegyet az oly egyed is, csak az ideiglenes jegyek általános becsérelése alkalmakor fogja kezébe vehetni.

A' nagygyűlés határnapját illetőleg:

A' program szerinti f. évi január hó folytán megtartani rendelt nagygyűlés az időközben fölmerült akadályok miatt a' kijelölt hónapban meg nem tartathatván, a' tiszai első magyar gőzhajó-társaság Pesten, Ullmann-ház tiszaszabályozási társulat teremében, tartandó nagygyűlésére megjelenési határnapul f. évi martius-hó 19dik napja tűzetett ki. Melly határnapra az illető részvényesek 's e' vállalat barátai megjelenni tisztelettel felkérnek. E' gyűlésnek többek közt egyik tárgya lesz a' választvány által hajók építése iránt történt intézkedések megerősítése.

Miután a' t. cz. ivartók hírlapok által íveiknek f. évi martius hó elejéig beküldésére megkértek: ezen korábbi határozat olyformán módosítottatik, mikép az illető t. cz. ivartók, ne a' kezeiknél levő aláírási íveket, hanem — azokat magoknál, 's az aláírásoknak továbbra is folytonosan nyitva tartván — csak az aláírások sikeréről készitendő pontos kimutatásaikat sziveskedjenek f. évi martius hó 15keig választványi tag Vodjaner Sámuel urhoz beküldeni. — Kelt Pesten, 1847. évi február-hó 9kén tartott választványi ülésből.

Décsy Lajos társulati ideiglenes jegyző által. 1—3

Egyesületi hirdetés.

Az egész tiszavölgyi társulat közgyűlésének tartása Pesten, folyó évi martius 21kére levén határozva, a' Heves városi társulatban érdekelt részvényes tagok, folyó évi martius 10kén reggeli 10 órakor, Heves mezővárosában elnöklés alatt, tartandó tanácskozási gyűlésen megjelenni kéretnek. Kelt Pesten, február 20án 1847. Báró Orczy György. 1—3

NYILATKOZÁS. Közrebocsátott dohány- 's dinnyetermesztésről szóló munkám következtében, évről évre minden oldalról, dohány- 's dinnyemagvak küldésére szolitatom fel. A' mint ezen mindinkább ébredő természetesi szenvedelem egy oldalról örövendetes előttem, egy másról nem csekély zavarba hoz; mert egyesnek egy ország kívánságait kielégíteni lehetetlen. Azért már egyszer a' Magyar Gazdában kihirdettem, mikép a' kedvelők ez iránt nem nálam hanem a' magyar gazdasági egyesületi irodában (Üllői ut gróf Károlyi ház) kérdezősködjének, hova én minden őszer legjobb dohány- 's dinnye fajaimból annyi magot át szoktam átküldeni, a' mennyit csak gyűjthetek 's nélkülözni lehetséges. Leopoldi vásárkor nov. 15kén már ott találhatók 's kis mennyiségben ingyen osztatik szét. Hanem persze jókor kell kopogni, mert biz elkapkodják azt. Nálam nem marad felesleges.

Szolgáljon ez uttal feleletül mind azon dohány- 's dinnyetermesztő társaimnak is, kik engem e' tekintetben legújabbán becses leveleikkel megtisztelték. Pest febr. 15kén 1847. Szontagh Gusztáv. 3—3

Duna- gőzhajózás.

Mint hogy a' folyó 1847dik évi martius hónap folytán tartandó közgyűlés az osztalék-összetétel meg fogja határozni, ámbár annak kifizetése folyó 1847dik évi martius 1jén megtörténendik, csak hogy az osztalék-összetétel ekkor még nem tudhatni, ennélfogva az első es. kir. szab. dunagőzhajózási társulat igazgatósága ezennel tudomásul adja, miszerint f. 1847iki martius 1jén az esendő osztalékok ideiglen a' szokott mód szerint ugymint:

egy egész részvényre 12 ft. 30 kr.

és fél részvényre 6 ft. 15 kr.

ugy szinte az 500 p. ftos kötelezvény fél éves kamata 12 ft. 30 kr. jával pengőben az illető szelvények (coupon) átadása mellett folyó évi martius 1jétől kezdve a' társaság pénztáránál Bécsben (Bauernmarkt Nro 582.) ki fognak fizetvén.

A' részvény-szelvények a' fizetés alkalmakor egy jeggyel fognak megbélyegeztetni azért: hogy ha a' közgyűlés magasb osztalék-összetétel határoz, a' még azokra eső összegek, a' bélyegzett szelvények visszaadása mellett, kifizethessenek.

Bécs, febr. 15én 1847. Az első es. k. szab. dunagőzhajózási társaság igazgatósága által. 1—3

† Értésítés a' József nádori országos emléklap ügyében.

Mult évi Julius 1jén kelt program folytán elkészült a' József nádori országos emléklap, melly Isténben dícsőült Nádorunk 1846d. évi november 12d. napján betöltött nádori hivatala felszázados évnapjának emléket késző századokra örökösíti. — A' sajtószere emlékei részeit képezik 1) az olaj-festvények két darabban, dícsőült ő fensége mellképével, mellék-festvényekkel Szüle István akadémiai festéstől. — 2) A' megyei 's városi hatóságok, birodalmi fővárosunk czimeres pergamentlapjai, egy 20" magasságú, 27" hosszú, 14" szélességű gazdag aranyozatu rámba foglalva Engelbrecht Alajos pesti aranyozótól. — 3) A' frígysekrény, mellyben a' haza összes törvényhatóságában gyűjtött eredeti aláírási pergamentívek, az illető jelen statisztikai adatokkal ékesítve foglaltatnak, dícsőült ő fensége nagyszerű arczképével ezüstből, Szentpétery József közismereti ezüstművész hazánkfiától. — 4) A' fő olajfestvényt tartalmazó eredeti réztábla, mellyről a' t. cz. részvevők számukra fognak a' jeles nyomatok lehozatni 's f. e. június hó végével hivatalos uton 's biztosan kiosztogattatni, midőn egyuttal az emléklap közszemléletül Pesten a' t. cz. közönségnek bemutatattván, rendeltetési helyére a' nemzeti muzeum részére fog felajánlatni. — A' hátralevő pergament-ívek beírásai június hó 1ig folytatattatni fognak, a' megyei, városi t. cz. főjegyző urak ezentul is teljes tisztelettel megkérvén, miszerint az ohajtott statisztikai adatokat is Szüle Lajos hoz mint a' József-nádori emléklap rendezőjéhez 's a' magyar statisztikai kézikönyv című munka kadójához Pestre hatvani utca 581d. szám a. májushó 1ig beküldeni kegyeskedjenek.

Nyilatkozat.

Miután alulirt adósságainak lerovására Abauj-megyei Nagyida és Göncz, továbbá Biharmegyei Sitér uradalmait egy köztem, 's nóm Csáky Anna grófnő született Vécsy bárónő közt 1816ik évi december 22én létesült ünnepléses adasvevési szerződésnél fogva, nevezett nőre törvényes bizonyosság előtt átruháztam, ezennel mindenkinek tudára adatik, miszerint ezen most már nóm törvényteljes birtokába jutott fennevezett jószágok valamely ezentul általam netalán teeadó kötelezésre nézve törvényes zálogul nem szolgálhatnak.

Bécs, január 12én 1847.

Keresztzezi gróf Csáky Antal Brunós. k. 2—3

A' gyáralapító részvénytársaság f. é. mart. 15kén a' bilanx 's kormányzási rendszer végképeni megállapítása végett közgyűlést tartand. (hol?) mellyre a' t. cz. részvényes tagok, az alapszabályok értelmében eleve figyelmeztetnek. Pest febr. 14én 1847. Kuthy Lajos m. k. egyesületi jegyző. 3—3